

HADRIÁN

Zpravodajec přínášející
denní pohled z první linie
XVIII. Mezinárodního festivalu
v Hradci Králové.

2012

Klicperovo divadlo Hradec Králové
theatre@klicperovodivadlo.cz
www.klicperovodivadlo.cz
25. června 2012 - č. 5

LOUTKY MÁM NEJRADĚJI

Všichni milovníci loutkového divadla jméno režiséra **TOMÁŠE DVOŘÁKA** důvěrně znají, protože je autorem mnoha znamenitých loutkářských hitů – *Bezhlavým rytířem počínaje, přes Krásného nadhasiče a Tři mušketýry, kteří sjezdili svět křížem krážem, až po parodického Jamese Blonda*. Všem jeho režijním pracím je společný cit pro loutku, pro divadelní zkratku, gag a nadsázku; diváci nezřídka žasnou nad tím, „co loutky dokážou“. V sobotu festival uvedl

Režisér Tomáš Dvořák
a dramaturg a dramatik Vít Peřina

V listu najdete:

- Str. 2 - Festivalová anketa: Divadlo a sport
- Str. 2 a 4 - Glosárium
- Str. 4 - Svět podle Fagi
- Str. 5 - Na terase s Ysmahane Yaqini
- Str. 6 - Prožila jsem katarzi - rozhovor s Renatou Putzlacher
- Str. 7 - Open Air čili PlantAge

jeho „maňáskovou činohru“ *U Kanónu stál a dnes zde hostuje plzeňská Alfa s adaptací Dickensovy pohádky Čarovná rybí kostička*.

Začínal jste jako herec, nestýská se vám po hraní?

Musím říci, že nestýská. Jednak už nemám zuby a už bych to ani neudýchal, takže to řekněme z technických důvodů nejde, abych si někdy zahrál. Ale pak taky proto, že se mi po hraní opravdu nestýská.

Měl jste nějakou oblíbenou roli, na kterou dodnes vzpomínáte, nebo už

je pro vás herectví dávno uzavřená a zasutá minulost?

Hrál jsem rád a nejraději jsem měl, když jsme se mohli s kolegy na jevišti vyblbnout v něčem lehčím. To mi s nimi bylo na scéně opravdu hezky.

Co bylo vaší první režijní prací?

S kamarády jsem měl divadlo, které se jmenovalo Pedluke Padluke, jehož principálem byl sochař Petr Kavan. Dělali jsme společně *Posvícení v Hudlicích*, a to byla asi vůbec první věc, co jsem režíroval. Ale to bylo mimo profesionální scénu.

pokračování na str. 3

RANNÍ ODYSSEA

„Tak ukažte zápěstí, pěkně vás navoníme!“, odchyťává sličná slečna v úzké minisukni postaršího upoceného pána, „u nás je za akční cenu, zatímco ve Francii stojí majlant!“ Zatímco uvažují, jakými všemi způsoby lze otravovat lidi v tak tichém a krásném ránu, pán hou-pavě prchá na kole před neodbytnou prodejkyň a ulicí se za ním line přesla-zená vůně. Taková voňavka by se podle mého názoru hodila tak leda do Venečkova zabijáckého drinku mícha-ného z vodky a brzdo- vé kapaliny, a to by teprve protagonista hry viděl cestou

z Moskvy do Petušek tlusté andělíčky. Cestou ven z ubytovny v Besedě mě strnule pozorují ikony, vyskládané tam jako kulisy na večerní představení.

V nadýchané kupce sena na Malém náměstí dospává probdělou noc jakýsi muž. Má pomačkaný obličej od pichla-vých stébel, ale možná taky od nočních mŕ o tom, co ho praštilo do tváře při včerejším Gottlandu.

Dnešní odpoledne se rozhodují strávit sledováním uklidňujících pohádek o Červené Karkulce.

Cesta ranním městem kolem ztichlých divadel připomíná procházku přístavem, kde se opuštěné lodi ospale

pohupují sem a tam. Jen se kolem nich místo zelenavých korýšů shlukují bílé plastové kelímky, které nějaká dobrá víla zvolna uklízí. Doufám, že včetně toho mého se zbytkem piva, kam jsem si včera obratně srolovala tlustý festiva-lový program, aby se mi neztratil. Koše jsou vysypané a proudy nastrojených lidí protékají kolem stánků s buřty ulič-kou ke Klicperovu divadlu. *Odyssea začíná, a i když se mi zdá vůně jedno-ho diváka přede mnou povědomá, rozespale ráno je definitivně pryč.*

Katka Součková

GLOSÁRIUM

TROCHU TEATROLOGIE MAMINKÁM

Co vlastně znamená spojení „aktivizovat diváka“, je věčně nevyjasněná otázka. Jakékoliv divadlo stojí na oboustranné komunikaci, ale konkrétně na inscenacích pro děti je v hyperbolizované podobě vidět způsob, jak tato oboustrannost funguje. Je-li inscenace špatně vystavěná, je možné, že představení zcela zanikne. Problém je jednak v tom, najít téma, které by zajímalo dětského diváka, a jednak v tom, ustát v praxi dětskou tékavost a nevypočitatelnost.

Tvůrci pátečního *Zlatého kolovratu* využili schopnost dětských neslyšících diváků analyzovat chování herců na jevišti lépe, než by to dokázali slyšící diváci, a tím pádem se staly dětské reakce těžištěm inscenace. Jakub Folvarčný inscenoval svého *Vlka a hlad* na letní scéně Klicperova divadla, inscenaci obvykle využívající stínového divadla, na parném slunci, uprostřed ruchu ulice. O nějakém soustředění zde nemohla být řeč, avšak pro Folvarčného byla každá nezvyklá

reakce dětí záminkou k improvizaci. Svou pohotovostí a rázným výrazem si nakonec respekt a alespoň minimální dětskou pozornost získal.

Hanka Voříšková situovala svou inscenaci *O Zlaté rybce* do klidného prostředí Žižkovských sadů a děti byly vynalézatovostí fascinované. Měly však tendenci přistupovat k neckám, kolem kterých se hrálo, čím dál tím blíže, a zabraňovaly tak ostatním ve výhledu. To samozřejmě vůbec netrápilo jejich rodiče; naopak jedna maminka po skončení projevila radost, že se její holčička stala skutečnou šestiletou Natašou Rostovovou, neboť v postavičkách na scéně poznala hračky jen pro ni určené.

Bára Etliková

S MOREM BEZ ÚMORU

Hra mladé dramaticky Naomi Wallace *Blecha* skládala na světových jevištích nesmírný úspěch a vzhledem ke kvalitě textu se není čemu divit. Dokázala skloubit morovou ránu, třídní vzpouru a handicapovanou sexualitu dohromady v majestátní souhře. Není třeba sdělovat, jak výjimečnými herci Komorní scéna

Aréna disponuje. Každopádně se inscenace Petera Gábora díky nim stává děsivě intenzivním zážitkem. Scénografka Katarína Holková dokázala interiér i exteriér zabarikádovaného domu vyřešit nápaditou otáčivou bílou konstrukcí, jejíž podloží tvoří malba blechy zakrytá prachem. V průběhu představení se tato hrozba postupně odkrývá. Obrazem, který dlouho nezmizí z hlavy, je postava po těle spálené a později umírající Darcy Snelgravové. Je důkazem perfektní práce scénografky, režiséra a herečky na neexistujícím tělesném znetvoření postavy. Nabírané černé šaty, z nichž je Snelgravové vidět jen obličej, dávají divákovi prostor k představě popáleného těla. Bolestný výkřik Aleny Sasínové-Polarczyk, v době, kdy je morem už nakažená, představy tělesného znetvoření v hlavách diváků ještě zesiluje. Je nevyvratitelnou pravdou, že ztráta pudu sebezáchovy dělá z lidí stvůry. Čtyři neúmyslně uvězněné postavy, přestože mají všechny důvody ke ztrátě onoho pudu, si jej udrží až do konce. Kdo šířil smrt je blechou, další interpretace jsou zbytečné.

Otto Linhart

FESTIVALOVÁ ANKETA

Divadlo & Sport

● **Jaký vztah panuje mezi vámi a sportem?**

● **Kdybyste se mohl/-a stát světovým šampionem / světovou šampionkou v jakémkoliv sportovním odvětví bez ohledu na své vlohy, které by to bylo?**

● Dřív jsem dělal sport hodně, teď už mi, protože mám čím dál víc práce a nestíhám. Ale když můžu, tak chodím, třeba sedm hodin v jednom kuse. Taky plavu a potápím se. Krom toho jsem dělal akrobacii. Naopak mě vůbec nebaví fotbal. Radši mám basket. Vůbec mám obecně radši týmové sporty.

● Chtěl bych být mistrem bojových umění v tom smyslu, že mistr se dokáže bít i bez boje. Stalo se mi jednou, že mě přepadli dva chlapi. Jeden na mě namířil pistolí a zařval: „Vyrazím ti mozek z hlavy.“ Já jsem se na něj klidně podíval a řekl jsem: „Tak dělej.“ On ale schoval pistolí, uklonil se mi, políbil mi ruku a i se svým kumpánem utekl.

Renato Guliani,
herec Compagnie Irina Brook

● Jako malá jsem hrála volejbal a dělala atletiku. Ale teď už se tomu bohužel nevěnuji. Vrhla jsem se na jógu. Je to důležitá součást mé přípravy před představením. Ale vlastně nevím, jestli je jóga vůbec sport.

● Chtěla bych být šampionkou v běhu na dlouhou trať, uběhnout maraton. Být sama a dlouho běžet. To je základ herecké práce. Jinak bych ráda byla mistrem kung-fu.

Ysmahane Yaqini,
herečka Compagnie Irina Brook

● Jako dítě školou povinné jsem sport upřímně nenáviděla. Paní učitelka mi na hodinách tělocviku s pedagogickou senzitivitou sobě vlastní neřekla jinak než „melounku“, zatímco se od srdce smála mým originálním výkonům (zejména v gymnastice), a má vysvědčení s železnou pravidelností hyzdily dvojky z tělesné výchovy. Tento hluboce zakořeněný odpor se mi naštěstí podařilo po opuštění vzdělávacích ústavů postupně překonat, ale kupříkladu kouzlo kolektivních sportovních aktivit, natož sledování sportu v televizi, mi uniká i nadále.

● Přála bych si být špičkovou horolezkyní.

Kateřina Lešková-Dolenská,
redaktorka Loutkáře

● Matka mě nutila ke sportu. Chodil jsem na gymnastiku, na judo a hrál jsem volejbal, takže jsem na tom byl sportovně, myslím, docela dobře. A jsem za to moc rád, protože tyhle sporty člověka vycvičí, že když odněkud padá, tak si nerozbije držku. Gymnastika vás naučí orientaci ve volném pádu a judo základní typy dopadů, což je do života hodně dobré.

● Ve zvedání pullitru.

Tomáš Dvořák,
režisér a herec

● Sport mám ráda. S oblibou studuji knížku o józe a časopis Jezdeckví, případně sleduji závody ve sjezdu na lyžích. Vzpomínám na lyžařský výcvik v sedmičce, kdy nenapadl sníh, a tak se nepřišlo na to, že nemám lyžáky.

● Ráda bych jednou jela závod v drezúře na svém koni.

Lucie Bulisová,
dramaturgyně

● Ráda chodím pěšky pomalu a dlouho. V mládí jsem závodně plavala, takže ráda plavu. Ale mám problémy s tím, že nerada chodím do bazénu, a tady nejsou jezera, takže bych potřebovala bydlet u jezera. Tam bych určitě hodně plavala. A ping-pong. Nemám pingpongový stůl, když mě někdo pozve na pinec, tak jsem ráda a jdu.

● Chození na boso trávou ke studánce.

Hana Voříšková,
loutkoherečka

A v profesionálním divadle?

Mou první režii u profesionálů byl paradoxně muzikál, ačkoli vůbec nemám hudební sluch. Už paní profesorka Gaudlová ve škole říkala: „Dvořáku, je lepší učit zmíjí chodit, než vás zpívat.“ Navzdory tomu mi dali v Alfě jako první režírovat muzikál o třech hudebních prásátkách, co jdou do světa; už si přesně nepamatuji, jak se to jmenovalo. Byla to nějaká původně televizní pohádka (dokonce jsem ji v televizi jednou viděl), kde se pořád zpívá.

Kterou svou inscenaci máte nejraději?

Je to zvláštní, ale třeba jsem měl hrozně rád komedii, která se zase vůbec nelíbila divákům. Byl to *Pes Baskervilleský*, které ho jsme dělali s Ivanem Nesvedou. Měli jsme tam takovou zvláštní loutku, která byla marioneta i javajka zároveň. Nám se to moc líbilo, ale byli jsme jediní.

Zmínil jste scénografa Ivana Nesvedu, s nímž velmi často spolupracujete.

Další členkou vašeho osvědčeného týmu byla i první dáma české dramatické tvorby pro loutky Iva Peřinová. Jak na ni vzpomínáte?

Mám na ni jenom ty nejlepší vzpomínky, pracovalo se mi s ní bezvadně. Kolikrát jsem si s ní připadal jako šakal Tabákí, dojídač zbytků a vylizovač mis. Jednou mi totiž prozradila, že spoustu textů, které měla rozepsané v šuplíku a které Markéta Scharťová a jiní režiséři odmítali, dopsala až na můj popud, protože jsem byl jejich synopsemi vždycky nadšen a okamžitě odhodlán je inscenovat.

Zasahoval jste jí do těch textů, nebo jste si ty hry nechal napsat „na klíč“?

Vždycky nám donesla úplně hotový text a asi úplně nejlepší bylo, když nám ho s Ivanem předčítala. Ani nechtěla, aby-chom si ho přečetli sami, protože koneckonců byla taky vystudovaná herečka a psát začala až mnohem později. Pamatuju se, že nám takhle četla třeba *Zvířecí divadlo*. Takže ten její text byl většinou už hotový, poslaný do Dille i do sou-těží. Při zkoušení ale samozřejmě přišla ta fáze, kdy musí textová složka místy ustoupit celku. Měl jsem na ní moc rád, že jako zkušená divadelnice bezpečně věděla, že

divadlo je společná věc, a většinou mé připomínky pochopila a upravila scénář sama. Případně ho musela i trochu přepsat, protože ty naše jevištní prostředky kolikrát ani technicky neumožňovaly realizovat přesně to, co stálo v textu. Nikdy pro ni nebyl problém něco vymyslet a dopsat. Ale na druhou stranu, když jsem po ní chtěl nějakou blbost, tak si zase uměla svůj názor obhájit, takže jsme pracovní vycházeli velmi dobře a myslím, že jsme byli kamarádi.

Kromě zmiňovaného Ivana Nesvedy jste, předpokládám, obdobně vyladěn i s Pavlem Vašíčkem, dramaturgem Alfy. Museli jste k sobě dlouho hledat cestu?

My se s Ivanem a Pavlem známe už strašně dlouho, ještě z doby, než jsem začal režírovat, takže to přicházelo tak nějak kontinuálně. Pavel mě dokonale zná a moc dobře ví, že mi prostě nemůže zadat *Hamleta* nebo něco podobného.

Jste jeden z mála režisérů, který ctí a striktně drží loutku v loutkovém divadle, což sice zní jako samozřejmost, ale rozhodně tomu tak často nebývá. Skrývá se v tom nějaký odkaz k práci vašeho otce Jana V. Dvořáka, nebo máte ty loutky prostě jenom rád?

Asi dvakrát jsem režíroval v Plzni operetu, takže se ničemu nebráním, ale loutky mám prostě nejradši a baví mě s nimi cosi vymýšlet. Mám rád tu hmotu.

Ovlivnil vás otec ve výběru povolání? Jak se k vaší volbě vlastně stavěl?

To bylo jednoduché, když jsem chtěl jít po průmyslovce takzvané do života, tak se mě zeptal: „A to chceš jít, ty blbečku, na dva roky na vojnu?“ Přiznal jsem, že nechci, a doporučil mi zkusit to na loutkárně s tím, že pak třeba půjdu jenom na rok, když to vyjde. Poslechl jsem ho a takhle to dopadlo.

Školil vás a dával vám nějaké rady, nebo vás nechal, ať si v oboru proklestíte sám svou vlastní cestu?

Když mě přijali na DAMU, dal mi jen jednu radu, nebo spíš příkaz, a za ten jsem mu dodnes nesmírně vděčný. Řekl mi: „Ale nemysli si, že budeme někdy pracovat ve stejném divadle.“ Tím pro mě udělal nejvíc, co pro mě vůbec udělat mohl.

Opravdu jste se nikdy nepotkali?

Pracovně jsme se skutečně potkali jenom jednou, ale zase to bylo mimo naše angažmá. Pro Maloskalské subkulturní léto,

které se konalo ještě za bolševika, nám seškrtal *Dona Šajna* asi na tři nebo čtyři stránky, a toho jsme tam s Vendou Poulem sehráli kamarádům. Ale jinak jsme se při práci opravdu nikdy nesetkali.

Chodil na vaše představení a dával vám nějaké profesní rady?

To zase ano, i s mámou jezdil na moje premiéry a pak je hodnotil. On totiž hodnotil úplně každého, byl to prostě pedagog tělem i duší a snad všichni loutkáři mu prošli rukama.

Když jsem se dívala na přehled vaší tvorby, vyšlo mi, že v drtivé většině převažují komedie, byť někdy pořádně hořké, jako třeba *Krásný nadhasič o požáru Národního divadla*.

Komedie mám totiž mnohem raději, protože se strašně rád směju. Mám rád humor jak slovní, tak scénický, černý, kreslený, je mi prostě jedno jaký, hlavně když je dobrý.

Je nějaké téma, které vás už dlouho láká na zpracování? Někaký váš tajný divadelní sen?

Žádný tajný sen nemám. S Vítkem Peřinou je to vlastně naopak, než to bylo s Ivou. Vždycky se mě ptá, co by mi měl napsat, a je dobré, když se ten náš nápad trochu trefí do doby.

Kromě své domovské Alfy velmi často režirujete v Liberci. Čím je vám Naivní divadlo blízké?

Liberecký soubor také hodně pracuje s loutkami, jednak je to asi dáno tradicí, ale dokonce i ti mladí režiséři, co tam jsou, je používají, jako třeba Míša Homolová. Také tam vždycky byli vynikající loutkoherci a pořád se to tam drží. Hlavně se nad loutkami neofňují a nejsou pro ně pod úroveň.

Loni jste po dlouhé době zkoušel i se souborem královéhradeckého DRAKu, kde jste nastudoval hříčku Vítky Peřiny *U kanónu stál*. Jak se vám s Hradečáky pracovalo?

Bylo to úplně skvělé. Jsou také výborní loutkáři, i když se nám stalo, že někteří z nich měli loutky poprvé v ruce. Respektive, museli jsme sehnat zázskok za Jirku Kohouta, který si zlomil ruku, a na poslední chvíli to za něj vzal činoherec z Klicperova divadla Dušan Hřebíček. Držel toho maňáska v ruce úplně poprvé a měl jenom týden, aby se to naučil. Zvládl to tak, že laik na výsledku ani nic nepozná. Takže vždycky všechno záleží na lidech.

Kateřina Lešková-Dolenská

Tomáš Dvořák (1955). Druh: režisér a herec. Čeleď: loutkář. Místo výskytu: Plzeň, Liberec a občas i Hradec Králové. Charakteristické znaky: Nejčastěji pracuje v týmu s Ivanem Nesvedou, případně Markem Zákosteleckým coby výtvarníky, a s dramatiky Ivou Peřinovou (s tou je spolupráce už bohužel minulostí) či Vítkem Peřinou a svým soupeřem z plzeňské Alfy Pavlem Vašíčkem. Zvláštní znamení: Preferuje komedie a zásadně nedává rozhovory.

GLOSÁRIUM

KRUPICOVÁ KAŠE ÚTOČÍ!

Text notoricky známé pohádky ve verzi, jak ji sepsal dramatik Vítek Peřina, už na českých loutkářských scénách de facto zdomácněl. Po uvedení v Liberci (premiéra 2007, režie Michaela Homolová) a Plzni (premiéra 2009, režie Tomáš Dvořák) se ho letos chopil tým Divadla DRAK pod vedením režiséra Jakuba Krofky.

Tvůrci tentokrát vsadili na jevištní minimalismus, který orámovali poněkud otřepanou situací: „Ježišmarjá, my jsme zapomněli loutky doma, ale jako z uděláním se tu pár věcí najde a s nimi příběh hravě improvizujeme.“ Což samozřejmě takhle popsané zní dosti nejapně, nicméně tvůrci právě z tohoto konceptu „chudého“ divadla vytěžili maximum: Na prázdné scéně ožívá obsah kabelek dvou hereček a hlavní ženská postava Barunka sestává z pudřenky, sponek a šikovně uvázaného šátku; o štendru s obleky jako vytaženém z kostymérny, který zase charakterizuje Barunkina milého krejčího Františka (složeného jak jinak než z krejčovských propriet), nemluvě.

Metafora, kterých je inscenace plná, jsou pečlivě dopracované a diváka okouzlí i práce s předměty. Třeba nesympatického mlynáře, který má na Barunku také zálsuk, doprovází pátravé světlo

reflektoru, v jehož světle se vznáší všudypřítomný moučný prach a jednoduché poťukávání na čochku evokuje klapání mlýnského kola. Rozhodně nejvtipnějšími momenty představení jsou však výstupy personifikované agresivní kaše, nejprve znázorněné stínohrou, která cpe lžící do Barunky s babičkou jedno sousto za druhým, zatímco chamtivého mlynáře posléze bez varování zavalí, což je předvedeno prostým třepotáním závěsu, přes nějž prosvítají dvě zlověstné oči světla.

Hledali-li bychom pihy na kráse, je inscenace jako celek možná až příliš natahována písničkami, ale ve výsledku jde o nepodbíživou a velmi komunikativní pohádku, která řádně procvičí diváckou fantazii.

Kateřina Lešková-Dolenská

UYCIPANÁ KUŘÁTKA

„Kdo neskáče, není Čech!“ A skáčou všichni. V těch neforemných hnědých oblecích a s prázdným výrazem na tváři připomínají povadlé loutky, kterým ne a ne povolit provázky. A lidé v hledišti Klicperova divadla se mlátí smíchy. Inscenace Jana Mikuláška *Gottland* původní knižní předlohu – bestseller Mariusze Szczygiela o české historii a mentalitě – značně rozšířila a klade větší důraz na propojení se současnou dobou. Karel Gott přece své slavičky nerušeně sbírá téměř už padesát let, tak proč by mu je inscenátoři nenechali jako plyšová kuřátka spořádaně usedat na ramena.

Tak se i křečovitě veselí normalizačních televizních Silvestrů mísí s dopisem na rozloučenou Zdeňka Adamce, který se demonstrativně upálil už v době všudypřítomné demokracie. Mikulášek především vykresluje před divákem svým způsobem již typizované výseky každodenního života v socialismu. Upocená fronta na chlebičky a Modlitba pro Martu, pochmurné události kolem výstavby Stalinova pomníku a jásavá populární písnička Cesta rájem. Jednotlivé obrazy té doby jsou velmi emotivní a působivé právě proto, že díky časovému odstupu dvaceti let se jejich vnímání jaksi zafixo-

valo a nyní se před divákem funkčně zhmotnilo na jevišti.

Že obrazy současné doby tak jednoznačné bohužel nejsou, se ukazuje na příkladu Adamcova činu, u něhož stále není jisté, zda byl motivován čistě nesouhlasem se stavem dnešní společnosti. Když na konci stále temnější masa lidí rytmicky skáče nad jeho ležícím tělem, jde skutečně o mrazivou scénu. Vkrádá se ale myšlenka, co je vlastně dnes nutné udělat s realitou, aby podala takto silný a nekomplikovaný obraz.

Katka Součková

TY NEMÁŠ PINDÍKA? TY JSI NEMOCNÁ?

„To nejsou zloději, to jsou kolotočáři,“ uklidňoval jeden z tatínků polekaného synka, když se zhaslo v sále, zatímco vedle sedící, už zcela vyčerpaný, rezignoval na další výklad rozdílu mezi slovenštinou a slovinštinou, který stále nepadal na úrodnou půdu. „A proč nemluví ve Slovinsku slovensky?“, pokračoval tvrdšími potomek. „A proč jim nebudu rozumět? A proč je tam ten kolotoč? Tatíi, a proč má ten pán cylindr? A proč je najednou tma?...“

Inscenace Loutkového divadla z Mariбору nazvaná příznačně *Proč?* evidentně řála do živého. Její autoři Jakub Vašíček a Tomáš Jarkovský si pro svou mateřinku vybrali bezelstnou tyranii malých dětí, které dusí své okolí mnohdy až

filosofickými a existenciálními otázkami, a záleží jen na stupni odolnosti rodiče, než proud dotazů definitivně utne neprůstřednou univerzální odpovědí „prostě proto“. Jednoduchou hříčku tvůrci rozvrstili hned do několika úrovní a na Primožkovy zvědavé dotazy se tak odpovídá v mýtech o křečcích, ať už se týká jím narození, smrti, vzniku světa nebo rozdílu mezi kluky a holkami, což je mimochodem předvedeno s dětskou bezprostředností názorně a zároveň velmi cudně, jak už to jen loutky dovedou.

Všechny postavy loutkové i herecké se setkávají v jediném hracím prostoru. Kolotoč na scéně značí nejen cirkusáckou stylizaci Primožova snu, jímž představení začíná, ale je v něm obsaženo i hlavní téma: koloběh života. Možná mám tu nevýhodu, že jsem předtím, než jsem zhlédla samotnou inscenaci, četla po mém soudu výborný text hry, který je autory velmi dobře vystavěný a šikovně prolíná civilní rovinu epizod ze života Primožovy rodiny s křeččími mýty objasňujícími mnohé odpovědi na všetečné dotazy. Upřímně řečeno jsem čekala trochu imaginativnější podívanou, zatímco se mi dostalo standardního repertoárového kusu. Nic víc, ale také nic míň.

Kateřina Lešková-Dolenská

KARKULKA NA ČTYŘI ZPŮSOBY

Divadlo jednoho Edy dnes představilo dětským divákům pohádku *O Červené Karkulce* v poněkud aktualizované verzi. Zpracovalo ji jako nekonečný seriál s hororovými a romantickými prvky. Vlk na

konci slíbil, že se ještě vrátí, což působilo o to věrohodněji, že to zdaleka nebylo poprvé, kdy bylo možné na zdejší festivalu tuto pohádku zhlédnout. O malou chvíli před začátkem zmíněného představení mohli diváci vidět ten samý příběh ve zpracování Nori Sawy. Zajímavější než samotné zpracování předlohy byla přesnost, s jakou byl schopen se za hudební podmalby pohybovat a manipulovat loutkami. Včera mohli malí diváci sledovat rovněž další autorskou variaci na *Červenou Karkulku* v inscenaci *Vlk a hlad* Jakuba Folvarčného, v níž vlkovým břichem byla nákupní taška. Tímto navršením

inscenací používajících motivy ze stejné pohádky vlastně pořadatelé festivalu znásobili účinnost prvního nedělního představení, *Červené Karkulky* v divadelní laboratoři, v níž herci předváděli malým divákům známou pohádku pomocí různých prostředků ve stylu „jak se dělá divadlo“. Hradecké děti si po tomto „maratonu“ divadlo s literaturou plést určitě nebudou.

Bára Etlíková

SPANILÁ JÍZDA DO PETUŠEK

Když jsme vybírali inscenace na letošní festival, hodně jsme stáli o to, abychom mohli našim divákům přivést představe-

ní herců NDM v režii jednoho z nich, Tomáše Jirmana, Moskva – Petušky. Viděla jsem je na festivalu Ostravar a byla naprosto okouzlena tesknoutou a osobitostí, s jakou se zde ujali alkoholické básnivosti a pábení Venedikta Jerofejeva. O to zvědavější jsem potom byla, jak inscenace zapůsobí v Hradci Králové, kde přeci jenom máme k tomu alkoholu o něco delší krůček než v Ostravě, a hlavně se bude hrát v Besedě, která pojme sice o polovinu víc diváků, ale bude postrádat *genius loci* Divadelního klubu Jiřího Myrona, kde se inscenace obvykle hrává, a který je vhodný nejen kvůli boxíkům ve formě kupé a baru přímo na scéně, ale také intenzivním vzpomínkám leckterého návštěvníka včetně mě (o tvůrčích samozřejmě nemluvě) na jiné spanilé nekonečné jízdy v tomto prostoru. I tak ale bylo na co se dívat, Kreml sice nebyl v Ostravě za okny, ale v Besedě na chodbě, každý divák (pochopitelně) nemohl obdržet u vstupu miniplacatku vodky s nalepeným programem jako my tehdy, ale co je hlavní, zůstala všechna ta kocovinová poezie, jímavost a fanfaronství, s jakou se všichni zúčastnění svých rolí zhostili. Věřím, že jsem nebyla sama, komu tato inscenace udělala radost – děkovačka byla ostatně dlouhá a vřelá – a tak mi nezbyvá než poděkovat Tomáši Jirmanovi, Janu Fišarovi, Renátě Klemensové, Ladě Běláškovi, Januszi Klimszovi a Petru Houskovi za ten zážitek a věřit, že si Petušky někde užijí ještě potřeť, třeba v nějaké nádražní restauraci....

Jana Slouková

Co máte ráda na příběhu *Odyssey*?

V *Odysseji* jako v příběhu mám ráda celou tu cestu Odyssea, který po deseti letech trojské války absolvuje tvář v tvář různým pokušením a nebezpečím něco jako iniciaci se svými námořníky s cílem vrátit se k ženě.

Tři otázky na terase: YSMAHANE YAQINI

Na inscenaci pak mám ráda hlavně to, že jsou to tři mladí, kteří vlastními slovy a jím vlastní energií vezmou svého profesora na cestu – revizi *Odyssey*. A jde o to, jak uvolnit ve školní třídě představitost, jak zbořit zdi, abychom unikli. A *Odyssea* je tak bohatá!

Takže máte na *Odysseji* ráda její bohatost?

Ano! Je to celá eposej! Během deseti let Odysseus cestuje, stane se mu spousta věcí a námořníci mu při každé příležitosti sabotují návrat domů. Samozřejmě jsme nemohli vyprávět všechny příhody, protože je to 24 zpěvů a trvá to 10 let, takže to se čtyřmi herci zhušťujeme na hodinu a pět minut. Mám *Odysseu* ráda,

protože je krásná a obsahuje neuvěřitelné postavy. To představení jsme nastudovali před deseti lety v trochu jiné verzi. Vlastně té samé, ale během 300 repríz jsem *Odyssea* hrála já. Celé obsazení se před nedávnem změnilo. Irina Brook mi řekla: „Budeš hrát ženské role“. A tak se mi to změnilo.

Jaké to je, změnit se z protagonisty na herečku ztvárňující všechny ženské role?

Je to zajímavé. Protože vzhledem k tomu, že jsem všechny ty postavy navštěvovala v průběhu 300 repríz, všechny jsem je znala nazpaměť. A zároveň je ale vždycky spousta věcí k objevování. Co je příjemné, že teď je to vždy moje postava, která přináší všechny ty různé ostrovy. Takže u Lotofágů přináším určitou atmosféru, u Kyklópa jinou, Penelopé, Kirké... Jsem to vždycky já, kdo svou imaginací vybuduje ten který ostrov.

Petr Gojda

Básniřka, překladatelka, pedagožka a dramaturgyně **RENATA PUTZLACHER**, která pochází z Československa, zdramatizovala knihu polské autorky Olgy Tokarczuk o hledání vlastních kořenů. Německo-česko-polskou pospolitost, které se román *Denní dům, noční dům* bezprostředně dotýká, má sama vžitou hluboko pod kůží.

PROŽILA JSEM KATARZI

Jste autorkou dramatizace velmi obsáhlé, výpravné a rafinované knihy. Člověk asi musí nejdřív hodně osékat a plít... Anebo jste postupovala jinak?

Denní dům, noční dům se skládá z kaleidoskopických střípků, z příběhů lidí, zvláštních bytostí, zvířat a věcí. Kritikové

jej přirovnávají k novému, modernímu typu *silva rerum*, což latinsky znamená les různých věcí – ve staropolských dobách se tak říkalo domácím kronikám. Už léta píšu takovou kroniku naší rodiny, jezdila jsem na místa, odkud má rakouští a polští předkové pocházejí. Takže i v tomto případě mě zajímalo téma domu a kořenů, které se jako stříbrná nit vine celou knihou, a začala vznikat divadelní koláž, pestrá kronika jednoho magického místa, kde se setkávají živí s mrtvými a domorodci s lidmi, kteří jsou na cestě.

Bylo od začátku něco, čeho jste se z knihy za žádnou cenu nechtěla vzdát?

Byl to příběh ženy, která má dva domy a stále hledá své místo na zemi, protože si uvědomuje nutnost vlastního zakotvení. Příběh Olžiny i můj. Když jsem začala psát dramatizaci, hlavní hrdinka se mi na papíře propojila s jinou ženou z této knihy a vzpomněla jsem si i na růži z Jericha,

podivuhodnou rostlinu, která putuje jako vyschlé klubičko až do doby, kdy nalezne místo, kde může zapustit kořeny a rozvíjet se. Ta růže je tak trochu metaforou hlavní hrdinky, autorky knihy, která je také stále na cestách, a mě samotné.

Vzpomínáte si na své prvotní dojmy z četby románu?

Jsem polonistka, mj. učím na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, takže se snažím číst všechny důležité knihy, které se objevují na polském knižním trhu. *Denní dům, noční dům* byl vydán v roce 1998 a přečetla jsem jej jedním dechem. V té době jsem už bydlela v Brně, ale víkendy a svátky jsme trávili v našem domě v Českém Těšíně a já jsem mu začala říkat „noční dům“.

Napadlo vás už tehdy, že má kniha divadelní potenciál?

Hrdinové od začátku žili v mé hlavě. Měla jsem i „filmové“ sny. Když jsme pak s režisérem Radovanem Lipusem připravili velmi úspěšné divadelní představení *Těšínské niebo* o našem rodném Slezsku, které oslovilo české, slovenské i polské diváky, měla jsem chuť se k tomuto tématu ještě jednou vrátit. A hned mě napadlo, že by to mohl být slezský příběh, který napsala jiná autorka v jiném pohraničí.

Mluvila jste s Olgou Tokarczuk o záměru dramatizovat knihu ještě před konkrétní nabídkou ze Slovákého divadla?

Když jsme se s režisérem Lipusem sešli s Olgou ve Vratislavi, řekli jsme, že pokud nám požehná, jsme připraveni tento nápad realizovat. Uplynulo několik let a vedení Slovákého divadla kývlo na Radovanův nápad – „Domy“ měly být vyvrcholením ženské autorské trilogie v jeho režii na scéně tohoto divadla (po *Pýše a předsudku* Jane Austenové a *Křídle* Lenky Lagronové).

Co na ten nápad tenkrát říkala?

Přiznala se až pak, že byla před představením velmi nervózní, protože román *Denní dům, noční dům* je součástí jejího osobního životního příběhu, vypráví o velmi intimním pokusu „osídlení“ ve fyzickém, psychickém, ale i jakoby metafyzickém smyslu jednoho místa v Kladské kotlině. Zároveň pak řekla, že je to absolutně svébytné představení, nový počín podpořený jejím textem a že je velmi hrdá na to, že se její kniha stala pro tvůrce takovou nádhernou inspirací. Kdo by nechtěl spolupracovat s takovou autorkou?

Obracela jste se na ní během psaní se svými pochybnostmi, otázkami?

Olga vždy říká, že do práce dramatika a režiséra nezasahuje, protože divadlo je

pro ni čistá magie a raději se jí účastní z hlediště. Když jsem před léty překládala do češtiny dramatizaci jejího románu *Pravěk a jiné časy* a měla jsem potřebu ji informovat o změnách a škrtech, Olga řekla, že mám její plnou důvěru. I tentokrát jsem ji pouze informovala o tom, co chystáme, a Olga důvěřovala mně i režisérovi.

Jak probíhala spolupráce s režisérem inscenace Radkem Lipusem?

Vždy zdůrazňuji, že jsme oba zodiakální Bliženci a Radovan je ode mě starší o pouhé tři dny. Jsme partáci a když spolu na něčem pracujeme, často máme stejné pocity a myšlenkové pochody. Někdy jeden druhého překvapíme, ale vždy se jedná o pozitivní překvapení, a jelikož nejsme sólisté, vždy nám jde o prospěch společného díla.

O čem jste spolu v přípravné fázi inscenace nejčastěji mluvili a na čem jste se shodli jednoznačně?

Má dvojjazyčnost a životní zkušenost spjatá s Českým Těšínem, tedy s místem ne nepodobným sudetskému Kladsku, kde také žili vedle sebe Poláci, Češi i Němci, je blízká i Radovanovi, neboť i on je rodákem z Těšínska. Oba jsme věděli, že musíme nadchnout ty, kteří podobnou zkušenost nemají – dramaturgii a vedení Slovákého divadla, spolurealizátory i celý herecký ansámbl. A jelikož ctíme rituály a máme rádi „šumné výlety“, tak jsme všichni navštívili území (nejprve české, pak pruské a německé, dnes polské) a městečka Krajanov, Novou Rudu a Vamberice, která naši kolegové sice znali díky četbě románu a dramatizace, ale do té doby jsme je viděli na vlastní oči jenom my dva.

Podle toho, co vím, jste s Olgou Tokarczuk dlouholeté přítelkyně.

Jak jste se seznámily? Bylo to skrze literaturu?

Ano, potkaly jsme se díky dramatizaci jejího románu *Pravěk a jiné časy*, kterou v Těšínském divadle režíroval Ondrej Spišák. Pak jsme se navzájem navštěvovaly a její místo na zemi na polsko-českém pohraničí mi učarovalo.

Kterou Olžinu knihu máte nejraději?

Denní dům, noční dům, možná i proto, že se s ním spojuje moje „veni, vidi, vici“ – byla jsem tam, viděla jsem ten dům a zvítězila jsem, protože když jsem poprvé viděla to představení, ten sugestivní česko-polsko-německý začátek, prožila jsem katarzi, a to se dramaturgyním s několikaletou praxí opravdu často nestává.

Můžete prozradit, jaká byla reakce autorky po světové premiéře dramatizace tohoto románu v Uherském Hradišti?

DENNÍ DŮM, NOČNÍ DŮM

Její reakci najdete na webu Slováckého divadla: „Musím říct, že Renata Putzlacher coby autorka dramaturgie velmi inteligentně volila motivy z té obsáhlé románové látky a pak je po svém poskládala. Udělala něco, co se zpočátku mohlo zdát nemožné a nepředstavitelné.“ V osobním rozhovoru po představení se mi opravdu velmi dojatá Olga přiznala, že nápad dramaturgizovat právě tento román kdysi považovala za bláznovství.

O čem vaše inscenace je? Jaké téma se stalo pro vás tím nosným?

V knize denní dům představuje skutečnost, noční dům sen, podvědomí, sídlo archetypů. Navíc dům, v němž Olga v té době bydlela, byl kdysi svědkem nuceného odsunu německých obyvatel, takže se

tady objevuje i toto často ožehavé téma. Jsem rozdvojená Slezanka, mám rakouské příjmení, mluvím a píšu polsky i česky. Stále hledám místo, kde bych cítila, že jsem celistvá, kde bych nemusela vysvětlovat, kdo jsem, odkud jsem a jakou

řečí vlastně mluvím. Miluji v našem představení scénu, kdy si hlavní hrdinka připomíná, jaké vlivy ji formovaly, a to ji pomůže – možná ne okamžitě, ale aspoň pochopí, odkud přichází a kam by měla jít.

Budete přítomna festivalovému uvedení v Hradci?

Budu, protože to bude zároveň i derniéra, a já se chci s tímto představením i s herci, které mám ráda, rozloučit. Také jménem režiséra, který teď točí v Bulharsku další díl televizních *Šumných stop* a já mu chci „podat hlášení o posledním představení“.

Co v současné době dalšího chystáte?

Ve studiu Ostravského rozhlasu režisér Radovan Lipus připravil s herci Alenou Sasínovou-Polarczyk a Norbertem Lichým inscenaci mé hry o Gustavu Mahlerovi a jeho ženě Almě s názvem *Alma a Gustav*. Premiéra bude v září na vlnách ČRo Vltava. Dokončila jsem také překlad *Očitého svědka* Jiřího Koláře, který vyjde na podzim v Krakově u příležitosti velké Kolářovy výstavy v Galerii MOCÁK.

Magdalena Frydrych Gregorová

Renata Putzlacher-Buchtová je básnička, překladatelka, publicistka a také autorka písňových textů, scénářů a divadelních her; překládá z češtiny, slovenštiny a polštiny. Dosud vydala šest básnických sbírek, knižně publikovala překlady aforismů českých autorů *Miloš po česku* (Láska po česku, 1995), do polštiny převedla texty Jaromíra Nohavici *Písně/Pieśni* (1994-1995) a s Bogdanem Trojakem připravila výbor současné polské poezie *Bílé propasti* (1997). S J. Nohavicou založila literární „Kavárnu AVION, která není“ v Těšínském divadle a je také předsedkyní česko-polského uměleckého sdružení Spolek-Towarzystwo AVION (2000). V roce 2002 byla vyznamenána v rámci polské prestižní literární Ceny Kościelských. O sobě řekla: „Příjmení jsem zdědila po předcích od Štýrského Hradce, můj dědeček se narodil na polském území dnešní Ukrajiny, otec v Československu, matka v Polsku. Pocit rozpolcení je mi vlastní už od kolébky.“

Program Open Air

PlantAge

10 dní pěstování nových přístupů

Pondělí 25. 6.

Pivovarské nám., ulice, schody ad.

16.00 Pivovarské náměstí
Divadelní soubor Slunovrat
Art of Living
19.00 Budilova divadelní škola
Hnízdo
20.00 Václav Bartoš
Školní výlet
22.15 Loco: Motion Company
Kismet
18.00 Zelenej Zákal
Divadlo Dno
Hospodin...

18:00 Ulice

KočéBR
Ilias

19.00 Gočárovy schody

FARO o. s.
Lágrima

Umstan

16:30 Diwadílo – Studio Damúza
O ošklivém kačátku
18.00 Zelenej Zákal
Divadlo Dno
Hospodin...
20.00 Divadlo Dno
BúbůUbu + Svět podle Fagi

Městská hudební síň

17:00 Divadlo dobré kávy
O muži, který šel za sluncem
22.15 Divadlo Športniki
Back to Bullerbyn

Radnice

18.00 Květa Karafiátková
& Georgio Perla band
AMOR(t)E MIO!
22.15 Triarius
Životy

Komenium

19.00 Jan Sklenář
Oskar a růžová paní

Open stan

19.00 Petr Váša, fyzický básník
21.30 Vosto5 Kupé v Hradci
23.00 Eskamotér
24.00 Dj Looser

KULTIVÁTOR – LÍHEŇ – BOX

Laboratorní semeníště
Workshop a instalace po celou dobu festivalu – Infoshop Velké náměstí

Aktualizovaný program www.openplantage.cz

HRAJEME

DNES 25. ČERVNA

Hlavní scéna - 10.00
DON JUAN A FAUST
 Klicperovo divadlo HK - CZ

Studio Beseda - 10.00
TULÁK PO HVĚZDÁCH
 Klicperovo divadlo HK - CZ

Divadlo DRÁK - 10.00
VELBLOUD, RYBA, SLEPICE
 aneb Námořnická historie
 Naivní divadlo Liberec - CZ

Divadlo DRÁK - 15.00
ČAROVNÁ RYBÍ KOSTIČKA
 Divadlo Alfa Plzeň - CZ

Scéna V podkroví - 17.00
JEKYLLA HYDEOVÁ
 Klicperovo divadlo HK - CZ

Hlavní scéna - 19.00
DENNÍ DŮM, NOČNÍ DŮM
 Slováké divadlo Uherské
 Hradiště - CZ

Divadlo DRÁK /studio/ - 20.00
SOFIIN SVĚT
 Divadlo loutek Ostrava - CZ

Studio Beseda - 22.00
BLANCHE A MARIE
 Městské divadlo Zlín - CZ

ADOPTUJTE PANENKY

Výstava panenek projektu **UNICEF Adoptuj panenku – zachrániš dítě** je po celou dobu festivalu otevřena v Divadle DRÁK. Koupí některé z panenek pomůžete dětem, které budou díky výměně z prodeje proočkovány v rámci očkovací kampaně UNICEF v rozvojových zemích proti šesti hlavním smrtelným dětským chorobám (spalničky, záškrť, černý kašel, tetanus, tuberkulóza, dětská obrna). Adoptivní rodiče obdrží spolu s panenkou blahopřání UNICEF, které zašlou tvůrci panenek se zprávou, že ta jeho již našla „svoji rodinu“.

Dramaturgyně a překladatelka Lucie Němečková spolu se členy Compagnie Irina Brook po jejich úspěšném vystoupení. Zleva: Tony Mpoudja, Raphael Leguillon, Ysmahane Yaqini a Renato Giuliani

Na představení francouzského souboru volně navázal koncert retro formace Voilà, která má na repertoáru klasické francouzské šansony

Koncert na letní scéně přilákal francouzské hosty. Herec Tony Mpoudja a muzikant (kytara) a zvukař Thomas Boizet si s chutí zajamovali - byla to pro ně generálka před festivalem v Avignonu, kde budou hrát se svou kapelou

HRAJEME

ZÍTRA 26. ČERVNA

Divadlo DRÁK - 9.00
HANDINO PŘEKVAPENÍ
 Little Angel Theatre Londýn - GB

Hlavní scéna - 10.00
BYLO NÁS PĚT
 Klicperovo divadlo HK - CZ

Scéna V podkroví - 10.00
POVÍDÁNÍ V PODKROVÍ
 Herečka Lenka Loubalová
 s M. Štědrým a M. Uhdem

Divadlo DRÁK - 17.00
GAUDEAMUS THEATRUM
 KLT VŠMU Bratislava - SK

Hlavní scéna - 19.00
FIGAROVA SVATBA
 Klicperovo divadlo HK - CZ

Studio Beseda - 19.00
LEOŠ aneb TVÁ NEJVĚRNĚJŠÍ
 Divadlo Husa na provázku Brno - CZ

Divadlo DRÁK /studio/ - 21.00
CESTA
 Farma v jeskyni - CZ

KONCERTY

DNES 25. ČERVNA
ART JAZZ BAND HK

ZÍTRA 26. ČERVNA
OSKAR PETR SE SVÝMI HOSTY

RWE
 The energy to lead

HRADEC KRÁLOVÉ

REGINA

KRÁLOVÉHRADECKÝ
 KRAJ

MINISTERSTVO
 KULTURY

SKUPINA ČEZ

**ČESKÁ
 SPORITELNA**

VEOLIA
 VODA
 Královéhradecká provozní, a.s.

NOVÉ VINAŘSTVÍ

radiowave
 pro Českou republiku

DNES

ČESKÝ ROZHLAS

hradecký deník

**ROZRAZIL
 ONLINE**

HADRIÁN - zpravodaj přinášející denní pohled z první linie Mezinárodního divadelního festivalu v Hradci Králové. - Redakce: Ladislav Zeman, Bára Etlíková, Petr Gojda, Kateřina Lešková Dolenská, Otto Linhart, Lucie Paukerová, Kryštof Pavelka, Petr Pola, Jana Slouková, Kateřina Součková, Marie Šobková, Zdeněk A. Tichý & special guests Magdalena Frydrych Gregorová a Fagi. Vydává Klicperovo divadlo Hradec Králové, Dlouhá 99. Telefon.: 495 514 590-1; theatre@klicperovodivadlo.cz, www.klicperovodivadlo.cz. Klicperovo divadlo, o.p.s. podporují: Statutární město Hradec Králové, Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Ministerstvo kultury České republiky. Vychází každý den v době konání XVIII. Mezinárodního divadelního festivalu 21.-30. 6. 2012. Tiskne Protisk Hradec Králové. Cena 9.50 Kč.